

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי כ"ז תמוז תשפ"ב | דף היומי בבלי: כתובות כ | דף הכולל: כתובות סב.
דף היומי בהלכה: מסעיף ד' עד תחילת סימן ל"ו.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ח' 'ופשוט הוא' עד סוף פרק ח'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער יחוד המעשה פרק ה' 'וכאשר יתייאש ממך בענין הזה' עד 'על כן היזהר שלא תטעה'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

עורך הדין אומר לי: "עשרים שנה אני במקצוע ואף פעם לא קרה לי דבר כזה" | "המילים שסתמו לי את המוח" – סיפור אמיתי שחייב לשמש תמרור לכל הורה ומחנך | 2452

חדשות דרשו

תכנית הדגל לשואפים להורות הוראה בישראל שנפתחת להצטרפות פעם בחמש שנים לאחר 5 שנים: נפתח הרישום למחזור הרביעי של תכנית 'קניין הלכה' שע"י ארגון 'דרשו'

לאחר חמש שנים מפתחת המחזור השלישי של 'קניין הלכה' ולקראת מעבר מסיימי המחזור השלישי לשלב ב' של התוכנית, מודיעה הנהלת 'דרשו' העולמית, על פתיחת הרישום למחזור הרביעי של 'קניין הלכה' • כ-1500 אברכים נבחרים יוכלו לגשת למבחן המקדים לקבלה לתכנית • ראש תכנית קניין הלכה הרה"ג רבי שלמה גנס שליט"א: "כיום לאחר 3 מחזורים אנו רואים את התוצאות של 'קניין הלכה' יש מוצי"ם חשובים מאוד שצמחו מהתחברותם לקניין הלכה"

כליו, כולל תשובות עיקריות של גדולי הפוסקים האחרונים עד לפסקי ההלכה כפי שנפסקו על ידי אחרוני האחרונים, כולל גדולי הפוסקים החיים עימנו כיום, אשר מפיהם אנו חיים ולאורם אנו צועדים.

התוכנית נוסדה לפני למעלה מעשור, וכבר מראשיתה הפכה לשם דבר בעולם התורה וההלכה, לאחר שאת יסודותיה יצקו מרנן ורבנן עמודי ההוראה, מרן רבינו הגר"ש אלישיב זצוק"ל, מרן הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, ומרן הגאב"ד רבי ניסים קרליץ זצוק"ל. בפועל מפקח על התוכנית הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א, רב שכונת 'אור החיים' בבני ברק, ותלמידו המובהק של מרן הגר"ש ואזנר זצוק"ל.

תכנית 'קניין הלכה' נועדה להעמיק את לימוד ההלכה בעיון ומשלבת בתוכה הדרכה מפורטת בלימוד ההלכה המופיעים

הבשורה שאלפי אברכים שוחרי הלכה חיכו לה בכיליון עיניים בחמש השנים האחרונות, יוצאת לדרך: הנהלת 'דרשו' העולמית הכריזה על פתיחתו של המחזור הרביעי בתוכנית 'קניין הלכה', ועל פתיחת ההרשמה לציבור עמלי התורה ושוחרי ההלכה, שמוזמנים להצטרף לתכנית השאפנית של מי שרואים בעצמם מורי הוראה בישראל לעתיד.

תוכנית 'קניין הלכה' נחשבת לאחת מתוכניות הדגל של 'דרשו', ועד כה העמידה התוכנית מתוכה מאות רבות של רבנים מורי הוראה ויושבי על מדין בכל רחבי תבל. במסגרת התוכנית נלמדים בעיון מאות סימנים בשו"ע, תוך בירור מעמיק של ההלכה משורשיה בסוגיות הפזורות ברחבי הש"ס, דרך שיטות הראשונים על סוגיות אלו, לימוד מקיף של ראשוני הפוסקים עד הטור והבית יוסף יחד עם שאר נושאי הכלים, השולחן ערוך ונושאי

בלבד, כאשר במהלך חודש אלול ועד ערב חג הסוכות יקבלו כל הנרשמים את התייחסות הנהלת התכנית לגבי קבלתם או אי קבלתם למבחן הקבלה לכניסה לתכנית.

כל הקונה הלכות

הרה"ג רבי שלמה גנס, ראש תכנית 'קניין הלכה' ב'דרשו' מספר על השפעתה העצומה של התוכנית שחוללה מהפכה של ממש, והשביחה את צורת הלימוד ברבים מכוללי ההלכה בארץ ובעולם. "כיום לאחר 3 מחזורים אנו רואים את התוצאות של 'קניין הלכה' יש מוציאים חשובים מאד שצמחו מהתחברותם לקניין הלכה" אומר הגר"ש גנס. "יש ת"ח רבים שאומרים בפה מלא שאם היו אומרים להם לפני כעשור - בעוד עשור תדע שליטה מוחלטת בעיקרי מקצועות ההלכה על בוריים, לא היו יכולים להעלות על הדעת שהם מסוגלים להגיע לאן שהגיעו, וכיום הם עומדים בהשתוממות על מיצוי כח הפונצטיאל שלהם בזכותה של 'קניין הלכה' ההכוונה העקביות והמבחנים".

"אנחנו כל הזמן רואים את ההשפעה של התוכנית הזאת הולכת ומתרחבת" מוסיף הגר"ש גנס. "הגרמ"ש קליין שליט"א, שמלווה את התוכנית מקרוב מאוד ולמעשה מנווט את דרכה, כבר אמר לא פעם ש'קניין הלכה' חינך את ציבור הלמדנים, שאין שום סתירה בין לימוד בעמקות העיון, ובין לימוד הלכה. אדרבה, לימוד ההלכה הוא לימוד עיוני עד מאוד. המסר הזה כבר נקלט בציבורים שלמים שבעבר לא ראו את לימוד ההלכה כלימוד שיש בו מקום גם לעיון ולעומק".

"אפשר לראות את זה בין היתר גם מהתגובות שאנחנו מקבלים מהקהל. בבית שמורים קלסרים גדושים במכתבים של משתתפי התוכנית שקיבלתי לאורך השנים. רואים מבין השורות את ההשפעה העצומה של התוכנית על החיים שלהם. לא מעט אנשים קמים בבוקר עם 'קניין הלכה', הולכים לישון עם 'קניין הלכה', וחיים את כל היום עם קניין הלכה. עליהם אפשר לומר במליצה "כל הקונה הלכות בכל יום". זאת המהות של סדר היום שלהם, לקנות עוד ועוד הלכות, עם ידע שורשי ומעמיק".

מידי חודש בקובץ מראי המקומות הנשלחים לחברי קניין הלכה. התוכנית כוללת את לימוד הלכות שבת, יו"ד ח"ב, בשר בחלב, תערובות, מליחה, הלכות פסח הנוגעות להלכות תערובות והלכות הגעלת כלים.

התוכנית מיועדת בעיקרה לאברכים בני 30 ומעלה, השואפים ללמוד ולהורות הוראה בישראל ומבקשים להכשיר את עצמם לקבלת "היתר הוראה" מגדולי הפוסקים בעתיד. התכנית אינה מיועדת לאברכים שהינם בעלי היתר הוראה, וגם אינה מכתירה מורי הוראה, אולם עוסקת בלימוד עיוני של ההלכה, הנדרשים לידיעת מורה הוראה, כשכל אחד מהלומדים יכול לפנות לרב מורה הוראה מובהק, להיבחן באופן עצמאי ולערוך 'שימוש' עד לקבלת 'היתר הוראה'.

לאברכים המשתתפים הוכנה תכנית לימודים מיוחדת בטור ושו"ע עם הנושאי כלים ושילוב של לימוד סוגיות הש"ס הנוגעות למקור ההלכות. חוברות מפורטות ועשירות ב'מראי מקומות' מחולקות בקביעות ללומדים ללא תשלום, והמבחנים נערכים אחת לששה חודשים כשהנבחנים מתוגמלים במלגות נדיבות במיוחד בהתאם להתקדמות הלימוד ורמת הציון במבחנים.

הקבלה לתכנית קניין הלכה כוללת שני שלבים. בשלב הראשון המעוניינים להימנות על משתתפי תכנית קניין הלכה מבצעים את ההרשמה הראשונית שהחלה כאמור בימים אלו, במהלך התקופה שעד לערב חג הסוכות יבוצע הסינון הראשוני של הנרשמים. מתוך כלל הנרשמים, תיבחר קבוצה שתהיה זכאית להשתתף במבחן קבלה לתכנית. המתקבלים למבחן הקבלה יקבלו את חוברת מראי המקומות ואת החומר הלימודי שיהיה עליהם ללמוד במהלך חודשי החורף לקראת מבחן הקבלה אשר יתקיים בחודש ניסן הבעל"ט. לאחר מבחן הקבלה יתקבלו המצטיינים שבמבחן זה לתכנית הלימוד לתקופה של 5 שנים כאשר גובה המלגה המלאה למשתתפי התכנית עומד על 5,000 דולר למצטיינים בציוני המבחנים.

הרישום למחזור הרביעי של קניין הלכה נפתח כאמור בימים אלו וינתיים ב' אב, הרישום מתבצע בעמדות נדרים פלוס

הסיפור היומי

"סגרת את הגמרא, ואמרתי לו שאני חייב לקבל הסברים. הוא נדהם לרגע, ולאחר מכן נפתח והחל לספר את הסוד שהסתיר עד כה..."

הגאון רבי יצחק לוקסנברג, מרא דאתרא של שכונת 'נאות שמחה' במודיעין עילית, עם סיפור שחייב לשמש תמרור לכל הורה ומחנך

יעקב א. לוסטיגמן

היה זה לפני תחילת לימוד חלק ד' במשנה ברורה, העוסק בהלכות עירובין, במחזור הראשון של הדף היומי בהלכה. בשנת תשע"ב.

הרב לוקסנברג התייחס אז לטענה הידועה שהלכות עירובין

את המעשה הבא שמעתי מפיו של הגאון רבי יצחק לוקסנברג שליט"א, מרא דאתרא בשכונת 'נאות שמחה' במודיעין עילית, ומוותיקי מגידי השיעורים ב'דף היומי בהלכה' של 'דרשו'.

”כבר ראיתי אותו בעבר מבין סוגיות הרבה יותר מורכבות בל לקמט את המצח, וכאן הוא פשוט איבד את כל היכולות שלו.
”לאחר כמה וכמה מאמצים שכשלו סגרתי את הגמרא, ואמרתי לו שאני חייב לקבל הסברים. דרשתי ממנו שיגלה את מה שהוא מסתיר ממני, ללא כחל ושרק. מה הסיפור שעומד מאחורי הסוגיא הזאת ולמה אתה לא מצליח להבין אותה?
”האברך נדהם לרגע, ולאחר מכן נפתח והחל לספר את הסוד שהסתיר עד כה...

”בהיותי בחור בישיבה קטנה למדנו את המסכת הזאת ב'זמן קיץ', וכשהגענו לסוגיא הזאת, ניסה הר"מ להתחיל ללמוד אותה, אך משהבחין כי התלמידים מתחילים להסתבך הוא החליט לדלג על הסוגיא ואמר לנו שהיא קשה מידי. מאז אני חושש מהסוגיא הזאת, היא כנראה אחת הסוגיות הקשות בש"ס, ואני מרגיש שאני לא מצליח לרדת לעומקה.

”אותו מגיד שיעור לא הבין שבאמירה שאמר ובמעשה שעשה כשדילג על סוגיא כי הבחורים לא מסוגלים להבין אותה כביכול, הוא סתם את מוחם של התלמידים. עד כדי כך השפיעו הדברים שגם שנים רבות לאחר מכן, האברך הזה שכבר בקי בכל הש"ס, עדיין לא מסוגל להבין את הסוגיא הזו על בוריה...”

”לכן, אם אתם תוהים למה אנשים לא לומדים את כרך ד' של המשנה ברורה, התשובה היא פשוטה מאוד” אומר הרב, ”זה בגלל שכבר מגיל צעיר הם יודעים שהלכות עירובין זה ”מחוץ לתחום” עבורם. זאת הסיבה שאדם מן השורה נרתע מהלכות עירובין. בטוח שזה לא בשבילו, ויודע בוודאות שאין לו סיכוי להבין אותן”.

קשות להבנה, טענה שבגינה חוששים רבים מלעסוק בהלכות אלו, ומלכתחילה מרימים ידיים ומעדיפים לוותר על הניסיון. הסיפור שסיפר אז הגר"י שליט"א אירע שבועות אחדים קודם לכן בביתו, והרב השתמש בו כדוגמה חוצת גבולות לכל סוגי הלימודים והעניינים. תובנה זאת צריכה לשמש כמורה דרך וכתמרור מנחה לכל איש חינוך ולכל אדם באשר הוא, כשהוא בא ללמוד עניין חדש.

”לפני זמן מה פנה אלי תלמידי משכבר הימים, שמכהן כיום כמגיד שיעור, ורבים נהנים מזיו תורתו”, סיפר הגר"י שליט"א לכותב השורות.

”אני מכיר אותו כבר זמן רב, וביודעי ומכירי קאמינא - האברך הזה הוא ”קרוב להיות עליוני”. יש לו מוח חריף מאוד, תפיסה מהירה, הבנה ובהירות יוצאת דופן.

”הוא ביקש ממני ללמוד איתו סוגיא מסוימת שהיה צריך למסור עליה שיעור למחרת היום, ולמרות שהתאמץ מאוד להבין אותה לעומקה, לא עלתה בידו.

”היום פנה לירד, הזמן מתחיל לדחוק, מחר בבוקר הוא צריך להתייצב מול התלמידים ולמסור שיעור, ולמרות זאת הוא עצמו עוד לא הצליח להבין את הסוגיא הזאת וגם לא מרגיש שהוא עתיד להבין אותה בקרוב, אם לא יקבל עזרה...”

”התחלתי ללמוד איתו את הסוגיא, וככל שהתקדמנו לעומקה, ראיתי ש”זה לא הוא”. האברך שכאמור הוא גאון עצום, לא הבין דברים שהם אומנם קצת מורכבים, אבל אי אפשר להגדיר אותם כ'מסובכים ביותר'.

 רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

פרשת השבוע

”אתה יכול לקחת ממני את הכל, את ביתי, את רכושי, את אשתי ואת בניי; אתה יכול לייסרני עד מות, אך את האמונה לא תוכל לקחת ממני. יהודי אני ויהודי אהיה ולא אהרהר אחר מידותיך...”

הגר"י סרנא: "מקום מקלט כזה שימשה אוקראינה בימי הרעה שהגיעו את עם ישראל בימינו"

המסעות, 'הרי לפי הנראה הוא זכרון שאין בו תועלת כל עיקר' - כלשונו של הרמב"ם ב'מורה נבוכים' (ג נ) הטעם הראשון הוא טעמו של רבי משה הדרשן, ומובא אף ברש"י: כדי להודיע חסדיו של מקום שאף על פי שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר, לא היו נעים ומטולטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה, ללא מנוחה כלל, אלא בשנה הראשונה נסעו ארבע עשרה מסעות, ובשנה הארבעים, השנה האחרונה, לאחר

הרב ישראל ליוש
וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה'... (לג ב)
לשם מה נכתבו המסעות? האם משה רבינו כתב אותן על דעת עצמו או על פי ה'?
נראה שהתשובות לשאלות הללו תלויות אחת בחברתה, וחלקו בהן הראשונים והדרשנים:
הרמב"ן מביא שני טעמים מדוע טרחה התורה לכתוב את כל

מיתת אהרן בהר נסעו עוד שמונה מסעות, נמצא שבכל שלושים ושמונה השנים האמצעיות נסעו סך הכל עשרים מסעות. טעם זה עולה בקנה אחד עם דבריו של האבן עזרא שהנאמר בפסוק: "ויכתוב משה... על פי ה'" דבק עם 'למסעיהם', פירוש: שהמסעות היו על פי ה', ומשמע ש'ויכתוב משה...' אינו דבק עם 'על פי ה', אלא משה רבינו החליט לכתוב את המסעות מדעתו, משום שרצה לפרסם את חסדיו ורחמיו של הקב"ה עם עמו ישראל, אף בשעת גזירה ודין.

"כי מדינה זו שברחמי שמים נשארה לפליטה משך שנים שלמות מהחורבן הגדול והנורא שהקיף את כל העולם וארץ רוסיא בפרט, ובאותן השנים שכל העולם היה מתבוסס בדם ומתגולל ביסורי רעב ועוני וחוסר כל, אוקראינה זו היתה שלווה ושקטה ולא תחסר כל בה, וכפי שהיה רגיל אאמו"ר שליט"א לקרוא עליה כי היא המקום המיוחד שנתבצר לנו בגיהנום העולמי! ואפשר להאמין כי חורבן העולם גרם לשלוותה כדי שעריה יהיו ערי מקלט בעד הגולים והנתלשים ממקומם, כי אין הקב"ה מעניש את ישראל לכולותם חלילה כי אם מייסר אותם כאשר ייסר איש את בנו ולכן הוא תמיד מעניש ומרחם כאחד, מעניש אותם במקום זה ומעמיד להם רווח והצלה ממקום אחר, ולא עובדא יחידאה היא בתולדות עם ישראל, כי כשתסתכל בעין חודרת אל כל גלגולי המאורעות והרדיפות שקרו לעם ישראל במשך ימי גלותו, תראה כי כן היה תמיד המצאות רווחה מתוך צרה. היו ימים שנגזרה גזרה קשה על ישראל, גזרת הגרוש ממדינה שלמה שהיה בה אלפים ורבות מישראל והיא מדינת ספרד, והמגורשים האומללים הללו אחרי שהוכרחו פתאום בבוקר לא עבות אחד לעזוב את מקום מולדתם ומושבתם מאות בשנים ולעזוב לאחרים שונאיהם חילם ורכושם שעמלו עליו המה ואבותיהם דורות שלמים, ולא נשאר להם אלא לקחת מקלם בידם ותרמיליהם על כתפם וללכת אל כל אשר ישאו עיניהם, וודאי הוא כי הם בצרתם ויאושם אמרי בחפזם נגזרנו, אך בטח מיד בטחו בה' ובטחונם עלתה להם, כי אמנם ה' הטוב ברחמיו לא עזב את כל הגלות הזה במדבר שממה חלילה, והכין להם את הדרך למדינות אחרות שקבלו אותם בזרועות פתוחות, וערי ישראל שנתלשו ממקומן באכזריות שונאיהם, נשתלו ברחמי ה' במדינות ומקומות אחרים. וכך נושא הקב"ה את עם ישראל בכל ימי גלותו ממקום למקום כאשר ישא האומן את היונק, ולמקום מקלט כזה שמשה אוקראינה בימי הרעה שהגיעו את עם ישראל בימינו, כי שנים שלמות היתה לתל תלפיות שכל פיות האומללים הרעבים והמדוכאים פנו אליה, ומצאו בה מרגוע לפי שעה בעניים וצרתם, ואמנם כיום נודע הדבר כי לא באו לאוקראינה רוב מנין ובנין של ישראל בני ליטא וזאמוט על מנת להשתקע, כי לא לזאת כוונה ההשגחה העליונה, אך לגור בה באו ולהיחבא כמעט רגע עד יעבור זעם, ולא היה כל המחזה הנורא הלזה אלא כעין מנורה שמימית בחיל ישראל, ולמען הוסיף עוד

חוליה אחת בשלשלת הארוכה של גלות ישראל...".
מכתב זה כתב הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל לגיסו הרב פייבל אפשטיין זצ"ל, אחרי מלחמת העולם הראשונה, כאשר ישיבת 'כנסת ישראל', ראשיה, רבניה ותלמידיה, גלתה מסלובודקא ממקום למקום. ואחרי שהגיעה ל'מינסק' יחד עם עוד ישיבות שגלו לשם, ראדין, וואלוז'ין, מיר, וגדולי עולם שמצאו אף הם מקום חניה שם, כמרנן ה'חפץ חיים', רבי חיים מבריסק, ה'חזון איש' זי"ע ועוד, נגזר עליה שוב לגלות, עם המהפכה הבולשביקית במינסק, אז נשללו זכויותיהם של בני הישיבות, וראשי הישיבה החליטו לנדוד לקרמנצ'וג באוקראינה, בה היו יהודים רחמנים מכניסי אורחים.

הטעם השני הוא טעמו של הרמב"ם ב'מורה נבוכים' (שם) שהמסעות נכתבו כדי להוכיח את גודל הניסים והנפלאות בעצם שהותם של בני ישראל במדבר ארבעים שנה, ולהדגיש שכל המקומות שחנו שם, לא היו מקומות שיש בהם זרע ותאנה וגפן ורימון, חריש וקציר, עשבים או צמחים. הם גם לא היו מקומות קרובים ליישובי בני אדם שמהם יכלו בני ישראל לאכול ולהתפרנס. האפשרות היחידה לחיות במקומות הללו היא ע"י ניסים, מן מהשמים, ומים מהסלע.

וכדי שגם הדורות הבאים יאמינו, אלו שלא היו שם ולא ראו את הניסים הללו עין בעין, ולא יכזבו את השמועה אשר שמעו על חיי עם ישראל במדבר שממה ארבעים שנה, באותות ובמופתים, בניסים ובנפלאות, כתבה התורה את כל החניות הללו, להודיע שהיו מקומות מרוחקים מיישוב בני אדם, ומשוללי כל אפשרות זרע וקציר, והחיים שם יתאפשרו רק בזכות הניסים והנפלאות.

הרמב"ן מסיים את דבריו וחולק על האבן עזרא ואומר ש'על פי ה' דבק עם 'ויכתוב משה', כי משה לא כתב את המסעות הללו על דעת עצמו אלא בציוויו של הקב"ה. ולפי טעם הרמב"ם הדברים יובנו יותר, כי כתיבת המסעות היתה חלק משרשרת הניסים שעשה הקב"ה ביציאת מצרים, החל מעשרת המכות, קריעת ים סוף, עד שהיית עם ישראל במדבר שממה, רק ע"י ניסי הקב"ה. וכל זה, כולל כתיבת מקום החניות, כדי ש'יהיו האותות והמופתים הגדולים עדים נאמנים באמונת הבורא ובתורה כולה', כלשונו של הרמב"ן (סוף פרשת בא).

על דרך מכתבו של הגר"י סרנא זצ"ל, נזכיר גם את מאורעות 'גירוש ספרד', והפעם כדי להמחיש את אמונת ישראל התמימה והפשוטה, אותה ינקו אבותינו דור אחר דור, עד הדור שיצאו ממצרים וראו את הניסים הגדולים, האותות והמופתים, והעבירו את אש האמונה המתלהטת לבניהם אחריהם בכל דור ודור... בגירוש ספרד היו עשירים גדולים שמתוך דבקות ואמונה מוחלטת בהי"ת החליטו לגלות מארצם בעירום ובחוסר כל, אף

בהמשך, באה סערה גדולה והטילה את בנו אל הים, והוא נותר ערירי, ערום ויחף, עני וחסר כל. אז הרים היהודי את ידיו למרום ואמר: "רבנו של עולם, נמלטתי לכאן כדי שאוכל לעבוד אותך באין מפריע, לקיים את מצוותיך ולקדש את שמך בעולם. עמדת בניסיונות רבים ולא נטשתי את דתך ואת תורתך, אולם אני מודיע לך, אתה יכול לקחת ממנו את הכל, את ביתי, את רכושי, את אשתי ואת בני, אתה יכול לייסרני עד מות... אני תמיד אאמין בך, כי את האמונה לא תוכל לקחת ממני... יהודי אני ויהודי אהיה ולא אהרהר אחר מידותיך, על אף כל הצרות שהבאת ושתביא עלי...!"

שהיה באפשרותם לרדת למחתרת ולשמור שם תורה ומצוות, אך מכיון שזו לא היתה הצורה הנכונה לשמירת המצוות, הם בחרו בגלות המפרכת והבלתי ידועה, כשהם משאירים מאחורי גוּם את כל אשר להם... הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל המליץ עליהם את דברי הגמ' (חגיגה ה ב) עה"פ 'השליך משמים ארץ' - מאיגרא רמא לבירא עמיקתא...

וסיפר רבי שמשון על יהודי שנמלט עם אשתו ובנו מן האינקוויזיציה הספרדית, בספינה קטנה על פני הים הגועש והרועש. כאשר הגיעו לאי סלעי, בא ברק והרג את אשתו, והוא קבר אותה על אם הדרך.

יהלומים מגדולי ישראל

"רבי שלמה זלמן הקפיד להדגיש שהוא 'אינו נביא', אך מצד שני לא אמר שהוא 'אינו חכם'. ואין ספק שהוא היה חכם..."

כך ניתח פוסק הדור את הדיווחים אודות המלחמה המתקרבת וקבע כיצד יש לנהוג בעניינה

אולם הדבר לא היה פשוט כלל:

בחורי הישיבה היו זקוקים לי, בני משפחתי היו זקוקים לי, הדברים היו מורכבים בעיקר בגלל איום המלחמה, שריחף מעל ראשנו כענן קודר. כיצד אוכל לנטוש את כולם בזמן גורלי כזה? כיצד נכון וראוי לנהוג?

לבסוף אשתי ואני, יחד עם אחי הגדול רבי אליעזר ורעייתו, החלטנו לבקש את עצתו של רבי שלמה זלמן. נסענו לביתו בשערי חסד. רבי שלמה זלמן הכניס אותנו בחום לחדר לימודו, והעניק לנו את מלוא תשומת לבו. פירטנו בפניו את שאלתנו. רבי שלמה זלמן הקשיב בעיון, ולאחר מכן התווה בראיית-נולד מדהימה למה עלינו לצפות בחודשים הקרובים: "ראשית", הוא אמר, "קולות המלחמה ילכו ויתגברו ככל שנתקרב לתאריך היעד שקבעו האמריקנים, העיתונות תנפח את האירועים. ככל שיחלפו הימים תיכתבנה הכותרות באותיות גדולות יותר ויותר ובדיו שחור יותר ויותר... אך לאמתו של דבר, איננו יודעים מה יקרה. בסופו של דבר - הכל עשוי להסתדר, ויתכן שהמלחמה לא תפרוץ כלל. כרגע שום דבר לא ידוע לנו, ולכן לא נוכל להניח הנחות מראש..."

רבי שלמה זלמן התכוון לסדאם חוסיין שהרבה לאיים בעבר, ועדיין לא קיים את איומיו...

"מלבד זאת", הוסיף, "גם האמריקנים הניחו לאולטימטום שקבעו בעבר לחלוף ולא מימשו את איומיהם". הוא המשיך: "ואני אומר לכם - אינני נביא, וכמובן אין אפשרות לדעת, אבל נראה לי שבירושלים לא תהיה שום בעיה! און מיר דארפן ווייטער לעבן - צריך להמשיך לחיות. וחלק מהחיים היו

מספר הגאון רבי יהושע ליף שליט"א: כל מי שפגש את מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך, היה מיד משתאה מאהבתו המוחשית לכל יהודי. מידותיו הנאצלות, טהרת רוחו וארשת פניו הקורנות, עזרו לו ליצור קשר עם כל אדם שבא במגע איתו. בצעירותי למד אחי בישיבת 'קול תורה' בבית וגן, הוא דיבר תמיד על ראש הישיבה שלו בהערצה, ודרכו זכיתי לקשר מועט עם גדול זה. כשהתחלתי במסעות השנתיים של הביקורים אצל גדולי ישראל, נסענו לגדולים רבים בבני ברק אך גם לגדולי ישראל ששכנו בירושלים, כך פגשו הבחורים את הרב שלום שבדרון (שמסר בפניהם שיחה בסלון ביתו בשערי חסד, צמוד לבית הכנסת הגר"א), ואת רבי שלמה זלמן אויערבך. בעקבות כך התהדק הקשר האישי שלי איתו.

רבי שלמה זלמן נודע כאחד הפוסקים הגדולים בעולם, ואני ניצלתי את ההזדמנות, ונהגתי לברר אצלו שאלות הלכתיות שהתעוררו. יכולתי לגשת אליו מיד אחרי תפילת מנחה בבית הכנסת בשערי חסד, או להמתין לו בסיום מסירת שיעורו בישיבת 'קול תורה' ולהציע להסיעו לביתו.

בחודשים שקדמו למלחמת המפרץ התארס אחי הצעיר, חיים, עם מ. אורט ממילוקי שבמדינת ויסקונסין. חתונתו נקבעה לסביבות תאריך האולטימטום שקבעה ארצות הברית לעיראק. חתונה זו הייתה החתונה הראשונה במשפחתנו שבה לא ישתתף אבינו, שכבר הלך לעולמו. כל אחי ואחיותי רצו מאד להשתתף בשמחה, במיוחד לרגל העובדה שאבינו לא יעמוד לצד אחינו כשיפסע לחופתו. שבוע לפני כן היתה אמורה להיערך חתונה של תלמידי במיניאפוליס, והוזמנתי לסדר קידושין.

האולטימטום. בערב שלאחר מכן פרצה המלחמה. מיד אחרי שהגענו הביתה, פניתי לשיבה, להיות לצד הבחורים בשעה גורלית זו.

עם שוך רוחות המלחמה, הוכחו דבריו של רבי שלמה זלמן כמעט כנבואה: מתוך שלושים ותשעה הטילים שנשלחו לישראל, לא פגע אפילו טיל אחד בירושלים, ממש כפי שחזה. במבט לאחור, אני מסכם סיפור זה במילות חז"ל: "חכם עדיף מנביא" - רבי שלמה זלמן הקפיד להדגיש שהוא אינו נביא. מצד שני לא אמר שהוא אינו חכם. אין ספק שהיה חכם, וחכמתו היתה עדיפה על פני נבואה.

(מתוך הספר 'ביהכלם')

להשתתף בשמחות בני המשפחה. אחיך הוא שמתחתן, וזו שמחה חשובה מאד!", הוא השתק לרגע.

"עכשיו נותרה השאלה", הוא המשיך, "לגבי ילדיכם שישארו בארץ בזמן זה. כדי לענות על כך, עליכם להכיר את ילדיכם - האם הם מסוג הילדים שיהיו במתח גדול כל זמן שלא תהיו כאן - אסור לכם לנסוע. אבל אם הם ילדים מהסוג הרגוע יותר, מותר לכם לעזוב את הארץ לזמן קצר".

לאור עצתו של רבי שלמה זלמן החלטנו שגיסתי תישאר להשגיח על ילדי שתי המשפחות, ואילו אחי, אשתי ואני ניסע לחתונה. כך בדיוק עשינו, בעוד תופי המלחמה רועמים בדיוק כפי שצפה רבי שלמה זלמן. חזרנו לארץ יום לפני תאריך

על דא ועל הא

מיד כשנכנסנו הוציאה השופטת צרור דפים. "הנה פסק הדין", היא אומרת. עלעלנו בדפים ונדהמנו. עורך הדין אומר לי: "עשרים שנה אני במקצוע ואף פעם לא קרה לי דבר שכזה"

"לא נהג ולא חברת אוטובוסים, לא תביעה ולא הגנה, לא עו"ד ולא שופטת. רק ריבוננו של עולם"

ברו עוד כמה חודשים, ואני מקבל מכתב מעורך דין, שעומד להיערך נגדי משפט, ובקרוב אקבל תור לדין, בו עליי להשמיע דברים להגנתי. סברתי לתומי שהאירוע כל כך ברור ופשוט, שאין לי כל בעיה להגן על עצמי ולספר דברים כהווייתם. נראה שגם הם חששו שדברי האמת יתקבלו על הדעת, ולכן הם מיהרו להתקדם בתביעה שלהם. לא עבר זמן רב, ולידיי נוחת מכתב מבית המשפט ברמלה, שם נאמר שנערך דיון בלעדיי. יצאתי חייב, ועלי לשלם קנס של שמונת אלפים שקל.

בשלב הזה הבנתי שאני מוכרח לקחת עורך דין. הלה סידר לי קודם כל ביטול של הדיון הקודם שנערך בלעדיי ללא הודעה, וזימון לדין בנוכחות שני הצדדים. הדיון נדחה פעם אחר פעם, עד שלבסוף הוא נקבע ליום שני פרשת חוקת.

ביום ראשון בערב אני מתקשר לקו השגחה פרטית ושומע את שיעור מספר 22 של ר' דוד. למה דווקא את השיעור הזה? אין לי מושג. זהו הקב"ה שסידר את זה. ר' דוד השמיע את דברי חובות הלבבות, שהקב"ה מתקן עניינו של האדם ודואג לו יותר ממה שהאדם דואג לעצמו. הקשבתני לכל השיעור, כולו מקשה אחת של חיזוק, אמונה וביטחון. כשסיימתי לשמוע זאת הרגשתי בטוח ורגוע. אמרתי לעצמי: אין כאן כלום! לא נהג, לא חברה, לא עורך דין ולא שופטת. נמצא כאן רק ריבוננו של עולם, שדואג לתקן ענייני יותר ממה שאני דואג לעצמי. אני בידיים טובות. הכול בסדר, הכול יהיה בסדר. יהיה מה שיהיה, ה' יסדר הכול על הצד הטוב ביותר.

למחרת הגעתי לבית המשפט, כשאני מצויד בספר חובות

לפני שנה וחצי, בשעת לילה שגרתית, לא מאוחרת ולא מוקדמת, נסעתי ברכבי באחד מרחובות ביתר בדרכי הביתה. לפתע אני רואה אוטובוס גדול סוטה מהנתיב ומתפרץ מולי. הסכנה היתה מוחשית, כפסע היה ביני לבין אסון כבד. בחסדי שמים גיליתי תושייה ופניתי מיידית הצדה. נצמדתי לטנדר שחנה שם וחיי ניצלו.

נהג האוטובוס המשיך להשתולל, ופגע בחלק האחורי של מכוניתי. שמעתי קול פצפוף, וכשניסיתי לנסוע, נוכחתי שהמכונית רועדת. המכונית ניזוקה באופן חמור. הנהג מצדו המשיך בדרכו כאילו לא אירע מאומה, ואני ממש לא יכולתי לסבול זאת. רצתי אחרי האוטובוס, השגתי את הנהג וצעקתי לעברו שהוא פגע בי. והוא, במקום להתנצל צעק עליי בחזרה: "למה אתה מתפרץ לצומת?" למעשה לא התפרצתי לשום צומת. כל הסיפור ארע הרבה לפני הצומת.

באתי הביתה ולמחרת התקשרתי לחברה. שלחתי תלונה והשארתי את הפרטים שלי. אולי אם הייתי יודע מה הם יעשו עם הפרטים שלי, הייתי משאיר אותם אצלי, אבל איך יכול בן אדם עם ראש ישר לחשוב כל כך עקום? עברו כמה חודשים, ושוב הרמתי טלפון לחברה. שם אמרו לי שהנהג שפגע בי כבר לא עובד אצלם, ובכלל הוא טוען שאני אשם, ואני זה שפגעתי בו. הטענה הצחיקה אותי. תעיד מכונית שהיא זה שפגע בי. אבל לא היה לי עסק עם מי שמחפש עדים וראיות למה שהיא באמת, אלא עם מי שרוצה לנצל מצב כדי להרוויח, ואם אפשר על חשבונך, למה לא? ע

ואני לא חושב שאני צריך לוותר על זכותי לצאת נקי מאשמה. הקב"ה הוא שופט כל הארץ, והוא מנהל את זה. אני מעדיף לחכות ולראות את ישועת ה'. עורך הדין הרים ידיים. מיד כשנכנסו הביאה אתה השופטת חוברת של דפים. "הנה פסק הדין", היא אומרת, ושואלת: "נו, לזה ציפית?" עלעלתי בדפים: הכל הפוך ממה שהיה. בית המשפט הצליח ממש להפוך סדרי בראשית. היה כתוב במפורש שהאירוע היה בבוקר! את מי זה מעניין שזה היה בלילה? אין קשר בין מה שהיה למה שכתוב, נראה שהקירות הבינו הרבה יותר טוב מה שקרה מאשר השופטת, אבל משום מה השורה האחרונה היתה: "לאור העובדות איננו מוצאים סיבה לחייב את הנתבע. כמו כן יש לשלם לו הוצאות עורך דין ובית משפט"...

בסופו של דבר לא שילמתי שקל, גם לא הוצאות עורך דין, ויצאתי משם זכאי! לגמרי! עורך הדין אמר לי, שעשרים שנה הוא במקצוע, ואף פעם לא קרה לו דבר כזה. אני לא מנסה להסביר מה שקרה. כל המהלך היה נגדי, כל המסקנות הובילו להרשעתי, אף אחד לא שמע אותי, אף אחד לא התעניין בי באמת. רק הקב"ה שמע אותי. רק הוא ניהל את הכל. רק הוא שפט אותי. רק הוא זיכה אותי. השיעור של ר' דוד רעם באוזניי: הודו לד'... כי לעולם חסדו!

(גיליון השגחה פרטית)

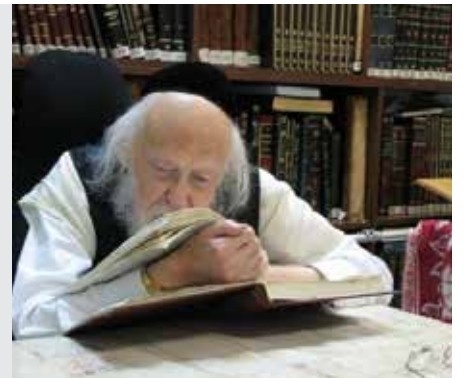
הלבבות. היה לי הרבה זמן לעיין בו, עד שהגיע תורי להשמיע את דבריי. אמרתי את הגרסה שלי, אבל השופטת לא התרשמה בכלל. התחילה חקירה נגדית ושאלו אותי כל מיני שאלות מוזרות, כאילו לא עמדתי כאן ודיברתי כמה דקות. "למה פנית הצדה?" שאל אותי עורך הדין הנגדי. "היית צריך לעשות רוורס". זאת היתה טענה כל כך מטופשת, שזו הייתה תת רמה להסביר, שכאשר אוטובוס גדול מתקרב במהירות עצומה ונהג שיכור מיין או ממשוהו אחר נוהג בו, אי אפשר לסמוך על המהירות של האוטובוס ורק לנסוע אחורה. הסבירות היא שאם הייתי עושה כן, לא הייתי כאן היום ה'."

החקירה הנגדית המשיכה להפציץ בשאלות לא קשורות, כשהשופטת מעודדת אותם ומסתכלת עליי בעיניים עקומות, אבל אני התחזקתי. זכרו של השיעור היה חי באוזניי. שוב ושוב אמרתי לעצמי, שהתובע אלה העברות שלי, והשופט הוא הקב"ה, וכל השאר אפס אפסים, אין להם שום אפשרות להשפיע על מהלך העניינים פה.

הגיע הזמן לצאת להפסקה. עורך הדין אומר לי: "אני רואה שהמצב קשה. הולכים להרשיע אותך ויש לפניך שתי אופציות. או לדרוש נימוק לפסק דין, אבל אז יכולה השופטת להתנסח כאוות נפשה וליצור מסמך שיקלע למטרתה באופן שייקוב הדין את ההר. או לוותר על נימוק ולהגיע לפשרה, וכך להוריד עד חצי מסכום הקנס". אמרתי לעורך הדין: השופטת לא באמת שופטת,

יהלומים מגדולי ישראל

"פעם העיז אחד מנכדי רבינו זצ"ל ושאל את זקנו מנין מקורו של המנהג הזה, למולל בידיו כדור קטן משעווה בעת לימודו..."

העצה שלמד מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל מה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זצ"ל

ומסביבו המולה רבה שקולותיה הלכו והתחזקו והוא לא שם על לב כלל שנמצאים סביבו, ואילולי הייתי מעיר שמחכים לו, היה נותר כך עוד שעות רבות'.

ויהי לפלא

אלא, שכל מי שראה את מרן זצוק"ל בעומק עיונו יומם ולילה, הבחין כי פעמים רבות אחז בידו כדור מיוחד, עשוי משעווה של נר ההבדלה עליו הבדיל במשך תקופה. כדור זה היה רבינו אוחז בזמן לימודו, מכווץ אותו ומגלגל בידו רבות תוך כדי הלימוד, ניכר היה שהכדור סייע לו בעמלו. בני המשפחה הקרובה מעולם לא יכלו לשאול אותו על כך, ודבר זה נותר בגדר חידה סתומה: מה עניין החזקת כדור שעווה תוך כדי הלימוד, והדבר היה לפלא בעיני כל רואיו.

'לא אחת', אומר לנו הנכד רבי אריה, 'שמתי לב שלאחר

הרב מ. ברמן

הכל ידעו שסדר יומו של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל מוקפד בכל שניותיו לתורה, ואין לו דבר בעולמו מלבד לימוד הגמרא והראשונים, שמילות-קדשם היה בעבורו אוויר לנשימה, ודבר מלבדם לא עניין אותו כל ימי חייו.

'אני יכול לתאר' - מחדד לנו נכדו חביבו, הרה"ג ר' אריה אלישיב שליט"א - 'שסבא, מלבד התמדתו ושקידתו בתורה שאין להם משל ותמורה כלל, היה תמיד לומד בשמחה ובתענוג, וראו את צהלתו על פניו בכל עת תלמודו. מנגינתו העריבה תוך כדי הלימוד עודנה מהדהדת בראשי, וזאת למרות שהיה ברציפות של שעות מרובות.

'כידוע, בעת לימודו הוא היה מנותק לגמרי מכל הסובבים, ולא אחת נכנסו לחדרו בשאלות דחופות, וראשו היה כפוף על הגמרא והראשונים בהם עיין בריכוז מופלא, בניגון בקולו הערב,

נר שבירכו עליו, וכך יוכל להסתייע בדבר מצווה לעמל תורתו ולהשגת תשומת לב מרבית בריכוזו.

'אלא שבהיות ולא מדובר היה בכדור אלא בשעווה, כל תקופה קצרה ובמיוחד אחרי שמרן זצוק"ל היה ממשמש בכך רבות, הכדור נמס ולא היה ניתן יותר להשתמש בו. לכן, מרן זצוק"ל היה שומר כל הנטיפות מההבדלה, בכדי שיהיה לו כדור נוסף כשהקודם חדל לסייע לו, ובס"ה אני יודע שהיו לו למעלה משלושים כדורים שכאלו.'

ישנו הסבר מדוע אכן הדבר מסייע לריכוז?

'חשוב לדעת, שאצל מרן זצוק"ל היו שני דברים מאד חיוניים ומופלאים, הוא הרי נודע במהירותו וזריזותו בכל דבר שפעל בימי חייו, הוא מעולם לא התהלך באיטיות, לא דיבר באיטיות, וכל דבר עשה במהרה ממש. אך יצאו מן הכלל שני דברים שאותם הוא עשה באיטיות, הוא אכל באיטיות ולא במהירות, לקיים ההלכה שמא יקדים קנה לוושט וכדומה, וגם שלא יראה חלילה כזולל וסובא, והיה הדבר לפלא שלמות חשיבותו למהר בכל דבר שרק פעל, בזה, היה אוכל באיטיות.

'הדבר הנוסף שהפליא ממש את כל סובביו היה שאף לימודו היה באיטיות ממש, הוא לא היה רץ ומדפדף דפים על גבי דפים, אלא היה מתרכז על כל מילה ושורה באיטיות זמן רב, וכך הייתה דרכו בלימוד כל הימים. יכולנו לראותו לעתים זמן רב ממש באותו עמוד, וישנן אגדות שונות מה וכיצד למד באותם רגעים שעיינו שוב ושוב באותו דף.

'ואציין בעניין זה דבר מופלא ששמעתי לאחרונה מאחד ממקורביו, שרבים תמיד שאלו כיצד רכש ידע כה נרחב בכל מקצועות התורה וההלכה אם היה לומד כה באיטיות, והתשובות שתמיד אמרו על כך מכריו היו שונות וכנראה נכונות. יוצא מן הכלל היה אחד ממקורביו ששאל את מרן זצוק"ל מפורשות פעם אחת על כך, ומרן זצוק"ל בפשטותו השיב: 'וכי אינך זוכר את דברי רש"י בסנהדרין צ"ט?'

'וכשאותו מקורב התקשה להיזכר במה המדובר, ציטט לו מרן את לשון הזהב של רש"י מילה במילה בהטעמה: 'נפש עמל עמלה לו - מפני שעמל בתורה תורה עומלת לו' ... אותו מקורב כשהתבונן מעט בעניין שם ליבו לעומק הדברים, שאם אדם עמל בתורה בכל כוחו, אזי התורה אף היא עמלה לו ומתפללת לפני קונה שתישמר אצלו ויסייע בלימודה...

'אלא שבהיות ונהג ללמוד באיטיות, לעתים קרובות היה נצרך להתרכז בדבר מה לעומקו, וריכוז נדרש שיהיה במהירות, וזה ככל הנראה הייתה במעט סתירה לצורת לימודו האיטית, ודומני שגלגול הכדור ביד במהירות הלך ושוב, היה מסייע בעדו לאמץ שרירי המוח במהירות יותר למרות שלימודו המהותי היה באיטיות יותר.'

חשוב להדגיש: מידת הזריזות בידי הייתה מופלאה ממש, ויעיד על כך המאורע הנודע שכשבאו לעשות שילוח הקן

ההבדלה סבא נוטל את שאריות השעווה ומניח אותם בכיסו, ולאחר תוחבם במגירתו. במחשבה ראשונה חשבתי שאולי מטרתו הייתה לנקות את שאריות הנר, כי היה מסודר להפליא כידוע, אבל אם כך לא היה צריך לשמור זאת במגירתו אלא להשליך לפח האשפה וכדומה.

'יתרה מכך, הבחנו כל העת, שלאחר שהצטברה באמתחתו מעט מאותה שעווה, היה מגלגל אותה לכדור עגול וגדול מעט, ואותו היה נוטל בקביעות ללימודו, ותוך כדי לימוד הקבוע והאין סופי שלו, נראה היה שהוא נעזר בכדור ללימודו, והיה הדבר בעינינו לפלא.'

לא שאלתם אותו מה עניין השעווה אצל הלימוד?

'צריך להכיר מעט את הלך הרוח בבית מרן זצוק"ל. לא היה ניתן כמעט לשוחח עמו על דברים של מה בכך, אספר לכם שאפילו שאלה קיומית פשוטה, האם הוא מרגיש טוב או לאו, היחידה שעשתה כן בקביעות הייתה בתו הרבנית אויערבאך ע"ה. רק לאחר פטירתה כשראיתי כי אין מי שיעשה כן, ולעתים חשוב לדעת בכדי לסייע לשלומו ובריאותו, הרהבתי עוז ושאלתי זאת, וגם זה רק כשהיה צורך ממש, כך שלבוא ולשאול אותו על כדור השעווה לא יכולנו כלל להעלות על הדעת.

'אלא שפעם, בעידנא דחדוותא ניצל זאת אחד הנכדים שהיה מקורב מאד לרבינו זצוק"ל והיה מרבה לשוחח עמו אף על פרטים בימי חייו, כמו הדבר שהוא שם לב לראשונה שמרן זצוק"ל ממלמל הרבה בימי חייו, ורק לאחר שבירר וחקר ודרש, נודע לו שהוא אומר במלמול עשרות פעמים ביום את המקרא 'ואני בחסדך בטחת', ועוד כהנה. והוא אכן הרהיב עוז ושאל את סבו לפשר הדבר.'

עצת ה'אמרי חיים'

'ואז נודע שלמד זאת פעם מכ"ק האדמו"ר האמרי חיים מוויז'ניץ זצוק"ל. היה זה כשהיה בבית ההבראה בנתניה, וכדרכו היה יושב בחדרו והוגה בתורה ללא הפוגה וללא מפריעים, והייתה זו משאת חייו כל הימים. כשראה הרבי זצוק"ל את עומק עיונו של מרן הגרי"ש זצוק"ל וראה כי הוא מתאמץ תוך כדי לימודו, אמר לו מנסינו, כי שמע בעבר מומחים נודעים, שאם האדם מגלגל כדור באצבעותיו ומגלגל בין שריר היד ולוחץ עליו ומרפה שוב ושוב, מסייע הדבר לריכוז, וכך יקל עליו לימודו.

'ככל הנראה מאז ששמע זאת מרן זצוק"ל, חפץ היה לעשות זאת בכדי לסייע לעצמו להתרכז בלימוד, אלא שלא עלה על דל מחשבתו לבקש מעמנו שנרכוש עבורו כדור קטן לגלגל בידיו. הוא הרי היה רחוק כרחוק מזרח ממערב מכל אותם מחוזות, וכמובן שאינו מבקש דבר מה עבורו שאינו כמעט בגדר פיקוח נפש.

'חשב לעצמו כי אם ייקח את שאריות השעווה הנוטפים מנר ההבדלה, וילקטם לאט לאט עד שיהיה באמתחתו די בכדי ליצור מהם כדור לדבר זה, יהיה הדבר אף בגדר כלי מצווה שהוא

ועבורי היה זה צער רב, כי חשבתי לעצמי שאין כמותו לסמל כמה שקיעותו הייתה לאין ערוך וללא גבול, והייתי חפץ לשמר חפץ זה לזיכרון מיוחד על כך.

'אחד מנכדי מרן זצוק"ל הקרובים, שראה את צערי, אמר שהוא ביקש פעם לקחת מסבו שני כדורים כאלו, והם עומדים עד היום בוויטרינה בסלון ביתו, בכדי להראות ולהזכיר מהו עמל התורה שאין לו משל ותמורה בעולמנו...'

המלך שלמה פתח את פרקו השלישי בקהלת במילים - 'לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים', גם לחפצים אלו היה עת וזמן בכדי לסייע לעמל התורה. כשנזכרים בכך, צף ועולה מאליו הגעגוע הנורא. כמה חבל שהחפץ נותר עמנו תחת השמים, ואילו מרן זצוק"ל ודמות תורתו המאירה עזב אותנו לשמים, בהותירו חלל עצום שרק מתחזק והולך עם הזמן...

(יתד נאמן - מוסף 'ועת לכל חפץ' תשע"ח)

- מרן זצוק"ל סבר שצריך לתפוס היונה בידי - והיו שאלות איך יתפסוה מבלי שתברח, אך הוא בזריזותו תפס זאת ברגע, כשכולם התפעלו מזריזות ידיו. ולכן לא הוצרך לזרוז ידיו, אלא רק לאמץ את הריכוז יותר, תוך כדי זירוז הידיים, ולכך עזרו מאד כדורי השעווה.

'זו גם הסיבה', שח לנו נכד אחר, 'כי מעולם לא אירע שמרן הגרי"ש זצוק"ל נרדם באמצע תלמודו, וזאת למרות שבקושי היה ישן מלבד סדריו הקפדניים, היה חלש במיוחד מטבעו, כי היה מפעיל את שרירי גופו דרך אותו כדור, ודואג להתרעננות במאמציו מרוב עיונו.'

והיכן הם הכדורים הללו כיום?

'כפי שאמרנו הכדורים הללו לא יכלו להשתמר מחמת העיסוק בהם, ומה שכן נשמר, ככל הנראה נזרק או הושלך על ידו או על ידי באי הבית. רק לאחרונה נמצאו כמה כדורים שנותרו בביתו, והיה הדבר לפלא שאחרי פטירתו נעלמו כל הכדורים מביתו,

יומא דהילולא

"אני רואה שאתה מתבייש בעבודתך... ובכן, אני רוצה להגיד לך: אני, שמואל רוזובסקי, ראש ישיבה בפוניבז' - אתה יודע בזכות מה? בזכות המלמד שלי בגרודנה!"

מעשה מאלף שסיפר הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל - לרגל יומא דהילולא ה-40 של מרן הגר"ש רוזובסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניבז'

אני, שמואל רוזובסקי, ראש ישיבה בפוניבז' וכו' וכו' - יודע אתה בזכות מה? בזכות המלמד דרדקי שלי בגרודנה, שהיה מתגאה בעבודתו, ולכל אחד היה מספר כמה שמח הוא שהוא מלמד! והתלמידים שמעו זאת כסדר מפיו, ודבר זה הכניס בהם אהבה ותשוקה וצמאון עצומים לתורה. וזו היתה דחיפה עצומה ללמוד בשקידה ובחשק ובשקיקה. דע לך, כי עבודתך, עבודת התורה היא היותר חשובה ונכבדה לפני הקב"ה!

"ודברים מתוקים אלו הכניסו רוח חיים ושמחה בהמלמד הירושלמי הזה, ויש בכוחם לשמח גם אותנו המלמדים בעזה"ת... (ספר חשקת התורה פרק יט)

שח הגאון רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר זצ"ל: "שמעתי סיפור נחמד מאלף מאד מת"ח יקר אחד שליט"א, שזכה להיות נאמן ביתו של רבנו הגדול האהוב הבלתי נשכח רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל.

"וסיפר, שיום אחד בא לרבנו שמואל תלמיד ותיק שלמד אצלו בזמנו בישיבה, ועכשיו באברכותו הוא גר בירושלים. וקיבל אותו רבנו שמואל באהבה ובחיבה עצומה כדרכו הטוב, והתעניין במצבו היום. וכששאל אותו מה עיסוקו היום, השיב בקול ענות חלושה, כמעט כמגמגם, שהיום הוא מלמד בחיידר בירושלים.

"ויען רבנו שמואל ויאמר לו: 'מצלצול המילים בתשובתך הנני רואה שמתבייש אתה בעבודתך... ובכן, רוצה אני להגיד לך:

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מדוע צריך להקפיד על קניית כתובה עם הכשר!

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

וחשוב לדעת שכתובה לא קונים במכולת ולא בחנות ספרים אלא במקום שיש הכשר של רב או בית הוראה מוסמך שעל פניו נדפסה הכתובה, וכפי שביררתי הכתובה המוטעית נאספה מן החנויות, וכל מי שקנה בתקופה האחרונה יבדוק אם כתובתו כשרה, ואם מסתיים הכל שריר וקיים בסוף שורה.

ולגוף הנידון כתובה שנשמט ממנה המילה "ואיזון" כתב הנחלת שבעה סי' י"ב שהיא פסולה, דאף שהבעל מתחייב מזונות בתנאי ב"ד יש לחוש שיסברו שקידש אותה בתנאי שאינו חייב מזונות, ולא מועיל להוסיף דברים בכתב יד רק אם יקיימו בסוף הכתובה את התוספת ע"י העדים, וכן שהשאירו רווח בסוף הכתובה לא מועיל לקשקש לפני חתימות העדים כמבואר פרטי הדינים בחו"מ סי' מ"ד, ויש בזה כמה צדדים שניתבררו עם גדולי הדיינים שליט"א לאיסור ולהיתר ואין כאן מקום להאריך ובודאי שיש להקפיד לעשות לכתחילה על צד הכשר בלי שום פקפוק.

שאלה: כתובה שהודפסה בעיצוב נאה ונמכרה להרבה חתנים בני תורה, ויש בה שתי סיבות לפסול, האחד שבנוסח הכתובה כתוב אנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנס, ונשמט בטעות תיבת "ואיזון", וכן העירני ידידי הגר"ד שכטר שליט"א שיש הלכה בסיום הכתובה שלא ישאר רווח יותר משורה לפני חתימת העדים, ובכתובות הנהוגות מקפידים שסיום הכתובה במילים "הכל שריר וקיים" יסתיים בסוף השורה, כדי שלא יהיה שורה רווח לפני החתימות ועוד חצי שורה אחר הכל שריר וקיים, ובכתובה זו מסתיים הכל שריר וקיים באמצע השורה, האם צריך להחליף את הכתובה, והאם בשעה מאוחרת בלילה כי להינצל מאיסור ייחוד עם אשתו בלי כתובה אפשר לתקן לבד ולהוסיף בכתב יד את המילה "ואיזון" ולהוסיף קשקוש בסוף הכתובה שלא יוכלו להוסיף בה תנאים לפני החתימות.

תשובה: הדבר חמור מאוד שקונים כתובה מכל המזדמן,

האם מותר לספר לשון הרע על ילד קטן?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

(נתיבות חיים שבילי חיים אות ד) שאסור, כיון שעל דברים כאלו מתגנה אף הקטן בעיני השומעים. ורק מעשים שילדים רגילים לעשות, עליהם אין איסור לשון הרע על קטן, אם לא יגיע לו נזק מהם. מאידך יש שכתב (שו"ת לחפץ בחיים ח"א סי' כט), שגם לספר על קטן שמידותיו מושחתות, אין זה גנאי בעצם, כיון שאין ראייה מזה שגם כשיהיה גדול יתנהג כך.

אמנם אם על ידי סיפור לשון הרע על קטן, מתגנים בכך הוריו, שיחשבו השומעים שהם אשמים בכך שאינם מחנכים אותו כראוי, כגון שאומר על הקטן שהוא 'פרא אדם ואינו מחונך' - דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני הל' שמירת הלשון עמ' שנו, וכ"כ הגר"ש הומינר זה השלחן שם) שעובר בזה על איסור לשון הרע.

בסעיף ג' (כלל ח' מהלכות לשון הרע) כותב החפץ חיים כי לפעמים שייך איסור לשון הרע אפילו על קטן, באופנים שבהם ייגרם לו על ידי כך נזק או צער. משמע מדבריו, שבמקום שאין חשש כזה, אין איסור לשון הרע.

בביאורים ומוספים מעירים (בשם הגר"ש הומינר הובא בספר זה השלחן ח"א עמ' סג, וכן בעלי באר), כי למרות שלעיל כתב הח"ח שאסור לספר בגנות אדם גם אם לא יגיע לו מכך כל נזק, ומטעם שהתורה אסרה את עצם דיבור הגנות על הזולת - מכל מקום האיסור הוא בכך שהאדם מתגנה בעיני השומעים, וממילא בקטן שאינו בן דעת, הרי אינו מתגנה על ידי מה שמספר עליו, שכיון שהקטן פטור מכל המצוות ורק אביו מחויב לחנכו. אכן, לספר על קטן שיש לו מידות מושחתות, יש שכתב

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

איזה סימון נדרש לקופסאות התפילין?

ישירות לנרתיק, ישתמש בנרתיק חיצוני נפרד לכל זוג. ויש מהאחרונים שמקלים בנוגע לתפילין של רבנו תם, להעביר אפילו את רצועותיהן לתפילין של רש"י, כאשר לא ניתן להשיג רצועה אחרת עבור התפילין של רש"י, כיון שעיקר ההלכה כדעת רש"י, ולכן העברת הרצועות מתפילין של רבנו תם לתפילין של רש"י נחשבת כהעלאה בקדושה, ולא כהורדה בקדושה.

[שו"ע לד, ד, ומשנ"ב כ; ביאורים ומוספים דרשו, 27]

אין להשתמש בקופסאות התפילין של רש"י לתפילין של רבנו תם, וכן להיפך, כיון שעל פי ההלכה, רק אחד מהזוגות קדוש בקדושת תפילין, ודינו כתשמישי קדושה, ואסור להשתמש בתשמישי קדושה לחפצי חולין. ויש לסמן את הקופסאות באופן שלא תתחלפנה.

ומי שלפעמים מניח את התפילין ישירות בתוך נרתיק התפילין החיצוני, ללא הקופסא - לא ישתמש בנרתיק של רש"י לתפילין של רבנו תם, ולהיפך. ולכתחילה, אף מי שאינו מכניס את התפילין

מדוע אין מניחים תפילין של רבנו תם בחול המועד?

כנגד אזהרת הזוהר הקדוש. ועוד, שחובת הנחת תפילין של רבנו תם בחול המועד היא 'ספק ספקא', דהיינו, ספק אם הלכה כרבנו תם בנוגע לתפילין, וספק אם יש בכלל חובת הנחת תפילין בחול המועד.

ובתשעה באב, שמניחים את התפילין של רש"י בשעת המנחה, ניתן להניח אז גם את התפילין של רבנו תם.

[משנ"ב לד, כ; ביאורים ומוספים דרשו, 31]

כפי שלמדנו בעבר, על פי הזוהר הקדוש, אסור להניח תפילין בחול המועד, וכן פסקו השולחן ערוך והגר"א, וכך מנהג רוב ישראל בימינו. ולדעת הרמ"א חובה להניח בחול המועד, וכן נוהגים בזמננו חלק מבני אשכנז בחוץ לארץ.

אולם, אף לנוהגים כדעת הרמ"א, אין להניח אלא תפילין של רש"י, ולא של תפילין של רבנו תם, משום שעיקר ההלכה כדעת רש"י, והנחת תפילין של רבנו תם היא חומרא, ואין לנהוג חומרא

מה מספר השורות הרצוי בפרשיות התפילין?

ולכתוב בגודל שאין בו כל חשש. ויש לכתוב את הפרשיות בשורות שוות משני צידיהן, ובמקרה הצורך, ניתן להאריך מעט את האותיות על מנת להשוות את השורות, אך אין להאריך יתר על המידה, באופן הפוגם ביופי הכתב, וכל שכן שאין להאריך באופן המשנה את צורתן.

[שו"ע לה, א, ומשנ"ב א-ג; ביאורים ומוספים דרשו, 1-2]

מנהג הסופרים עוד מימות הראשונים, על פי המסורת העוברת מדור לדור, לכתוב את פרשיות התפילין של יד בשבע שורות, ואת פרשיות התפילין של ראש בארבע שורות. ובדיעבד, אם שינה הסופר את מספר השורות, הפרשיות כשרות.

ואף לכתחילה - אם הקלף אינו גבוה דיו, ועל מנת לכתוב במספר השורות המקובל, יאלץ הסופר להקטין את האותיות באופן שיווצר חשש לכשרותן, עדיף לשנות את מספר השורות,

* בשולחן ערוך כתב בנוגע להנחת תפילין של רבנו תם: "לא יעשה כן אלא מי שמוחזק ומפורסם בחסידות". וכתבו הפוסקים, שבזמננו, אשר רבים נוהגים להניח, אין בכך משום יוהרה, והמניח תבוא עליו ברכה.

* המניחים תפילין של רש"י ותפילין של רבנו תם בנפרד, יניחו את התפילין של רש"י למשך תפילת שחרית, כיון שעיקר ההלכה היא כדעת רש"י, ואת התפילין של רבנו תם, יניחו לאחר התפילה, ללא ברכה.

* המניח תפילין של רבנו תם בנוסף על תפילין של רש"י, עליו לכוון שקיום המצוה הוא רק בתפילין הכשרות מבין שני הזוגות, הן כדי להימנע מאיסור 'בל תוסיף', והן כדי להימנע מאיסור 'בל תגרע'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

אילו איסורים נדחים מפני 'כבוד הבריות'?

מועט - נדחים רק מצוה דרבנן, או איסור דרבנן, ואילו נדחים אף כאשר דחייתם היא ב'קום ועשה'.

ודרגת הבזיון נמדדת על פי דעת בני אדם, ולפי הענין, ולכן, מי שבפועל לא יחוש בזיון, אינו פטור מן המצוה, ואינו רשאי לעבור על האיסור.

ישנם מקרים שונים שבהם אדם פטור מקיום מצוה, או אף רשאי לעבור על איסור, במידה וקיום המצוה, או ההימנעות מהאיסור, יביאוהו לידי בזיון. ובלשון חכמינו ז"ל: "גדול כבוד הבריות, שדוחה את לא תעשה שבתורה".

במקרה שקיום המצוה או ההימנעות מהאיסור כרוכים בבזיון רב - נדחים אפילו מצוה דאורייתא, או איסור דאורייתא, כאשר דחייתם היא ב'שם ואל תעשה'. ובמקרה שהם כרוכים בבזיון

[שו"ע יג, ג, ומשנ"ב ט, יב, טו רטז]

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? **שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il**

הלוח היומי

כ"ז בתמוז | רבי שמואל ב"ר מיכל דוד
רוזובסקי זצ"ל, ר"י פוניבז', בעל שיעורי
והידושי רבי שמואל, וזכרון שמואל

יארצייט:

- תקצ"ז: רבי יצחק ב"ר משה אייכנשטיין זצ"ל, מסאמבור, בעל זרע יצחק.
- תש"ג: רבי אלעזר ב"ר יהושע רוזנפלד זצ"ל, מאושפיצין.
- תש"ד: רבי אברהם ב"ר יצחק גרודז'ינסקי זצ"ל הי"ד, משגיח ור"י כנסת הגדולה-סלבודקא ובעל תורת אברהם ועוד.
- תשט"ז: רבי משה אבירמאט זצ"ל, מרבני תארודאנת-מרוקו.
- תשל"ט: רבי שמואל ב"ר מיכל דוד רוזובסקי זצ"ל, ר"י פוניבז', בעל שיעורי והידושי רבי שמואל, וזכרון שמואל.
- תשס"ז: רבי יוסף נתן ב"ר נתנאל ליברמן זצ"ל, ר"י חיי עולם-לונדון.
- תשס"ז: רבי מרדכי ב"ר יצחק טברסקי זצ"ל, מסקווירא-פלטבוש.
- תשע"א: רבי אלעזר ב"ר מאיר אבוחצירא זצ"ל.
- תשע"ז: רבי שלמה ב"ר מרדכי גולדמן זצ"ל, מזוועהיל-צאנז.

תפילה על ביהמ"ק בשמונה עשרה

חז"ל תיקנו במקומות רבים בתפילה להתפלל על הגאולה:

"ראה נא בענינו"

"תקע בשופר גדול לחרותנו"

"השיבה שופטינו כבראשונה"

"ולירושלים עירך" / "תשכון בתוך ירושלים"

"את צמח דוד עבדך"

"רצה ה'... והשב העבודה"

"יהי רצון... שיבנה בית המקדש במהרה בימינו..."

נשתדל לכוין מאוד בכל המקומות בתפילה שיש בהם בקשה על הגאולה, ונתפלל מעומק הלב שייבנה בית המקדש במהרה

הדדע הדדע הדדע

מענה לשאלות ב'דף היומי בהלכה'
גם באמצעות הדואר האלקטרוני

ניתן להפנות לשאלות בסימן 'לב'
לכתובת daf5609000@gmail.com
והרבנים המשיבים ישתדלו לענות בהקדם לכל פונה

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il